

Kikker is verliefd!

Close Reading in de onderbouw

Enthousiast geworden?

Ook aan de slag met Close Reading? Zie het aanbod op: www.expertis.nl/closerereading

Meer weten?

Neem contact op met:
Marita Eskes
M: 06-546 555 77
E: marita.eskes@expertis.nl

Marita Eskes werkt als onderwijsadviseur primair onderwijs op het gebied van taal/lezen. Daarnaast verzorgt zij trainingen rondom Expliciete Directe Instructie (EDI). Marita heeft jaren gewerkt in het primair onderwijs als leerkracht, leescoördinator en Remedial Teacher. Hierdoor weet zij de theorie als geen ander in de praktijk te brengen als het gaat om het realiseren van kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen.

In de onderbouw geven veel leerkrachten wekelijks lessen rondom begrijpend luisteren. Dit is een belangrijke vaardigheid als voorloper op het latere begrijpend lezen, waarbij leerlingen kennismaken met het leren begrijpen van geschreven teksten. Leerlingen breiden hiermee hun kennis van de wereld uit, maar ook de woordenschat en de (mondelijke) taalvaardigheid. Belangrijke voorspellers voor succes bij begrijpend lezen (Hirsch, 2003). Ook leren leerlingen tijdens lessen begrijpend luisteren om metacognitieve vaardigheden in te zetten. Wanneer leerlingen interactie aangaan over een prentenboek of tekst, doen zij ervaring op met het beredeneren, beargumenteren, vergelijken en ordenen. Leerlingen leren hun mening te verwoorden en de bedoeling van de schrijver de begrijpen. Bij lessen begrijpend luisteren wordt de geschreven tekst door de leerkracht voorgelezen, omdat de leerlingen nog niet in staat zijn om de tekst technisch gezien zelf te decoderen.

Close Reading: verdieping aanbrengen bij begrijpend luisteren

Close Reading is een aanpak voor het begrijpend luisteren- en lezen met als belangrijkste kenmerken het herhaald lezen en interactie over de tekst middels tekstgerichte vragen om zo tot dieper tekstbegrip te komen (Fisher & Frey, 2012). Het inzetten van Close Reading kan de lessen begrijpend luisteren dan ook versterken. Bij Close Reading wordt er in twee- of drie lessen samen gelezen, gepraat en nagedacht over de tekst.

Sessie 1	Sessie 2	Sessie 3
Richt zich op: <ul style="list-style-type: none"> Algemene begripsvragen (zie format met voorbeeldvragen z.o.z.) 	Richt zich op: <ul style="list-style-type: none"> Vragen over belangrijke details Vragen over woordenschat Vragen over tekststructuur (zie format met voorbeeldvragen z.o.z.) 	Richt zich op: <ul style="list-style-type: none"> Vragen over bedoeling van schrijver Vragen rondom afleidingen Vragen over opinies, argumenten en verbanden met andere teksten (zie format met voorbeeldvragen z.o.z.)

Hierin wordt de volgende inhoud centraal gesteld: Uiteraard modelt de leerkracht hierbij ook met regelmaat, om de leerlingen een kijkje te geven in het denkproces van de leerkracht. We weten uit onderzoek dat modeling een sterk didactisch principe is. Leerlingen zullen het denkproces na veel herhaling gaan overnemen, wat meer en complexe denkrelaties tot gevolg heeft.

Expertis Onderwijsadviseurs
Postbus 762
7550 AT Hengelo
Prins Bernhardplantsoen 204
7551 HT Hengelo
074-8 516 516
Utrechtseweg 31b
3811 NA Amersfoort
033-4 612 680

info@expertis.nl
www.expertis.nl

Kikker is verliefd!

Close Reading in de onderbouw

Kikker is verliefd

Een voorbeeld bij 'Kikker is verliefd' (Velthuijs, 2016). In het kader van 'de week van de lentekriebels' een prentenboek dat aansluit bij de actualiteit en de belevingswereld van jonge kinderen.

Les 1: inzoomen op algemeen begrip van het verhaal.

Mogelijk lesdoel:	'Ik leer het verhaal in te delen in drie stukken: het begin, het midden en het eind'. 'Ik leer de gebeurtenissen uit het verhaal te begrijpen door de platen op volgorde te leggen van maandag tot en met vrijdag'.
--------------------------	--

In een eerste les kan de leerkracht zich met de leerlingen richten op algemeen begrip van het prentenboek. Het boek wordt eerst voorgelezen, zodat de leerlingen het hele verhaal een keer horen. Daarna stelt de leerkracht vragen aan de leerlingen, waarover de leerlingen met schoudermaatjes of in een groepje over in gesprek gaan. Dat zou in een eerste les kunnen gaan over 'Wie is de hoofdpersoon?', 'Welke andere dieren komen er in het verhaal voor?' en 'Wat gebeurt er in het begin, in het midden en op het eind van het verhaal?' Wanneer het GRRIM model wordt ingezet, kan worden gewerkt vanuit de fasen 'ik doe het voor', 'we doen het samen', 'jullie doen het samen' en 'je doet het zelf' (Fisher & Frey, 2008). De leerkracht kan de prenten die horen bij het begin van het verhaal nog eens laten zien en voorlezen.

Vervolgens kan de leerkracht op het Digibord belangrijke stukjes onderstrepen en belangrijke informatie op een flap of op het bord schrijven. Daarna kan de leerkracht de prenten herhaald laten zien rondom het midden van het prentenboek. Leerlingen kunnen samen met de leerkracht nadenken over wat daar gebeurde en essentieel is om te onthouden. Tot slot kunnen leerlingen samen nadenken over wat er op eind gebeurde: natuurlijk wel met de prenten zichtbaar, zodat leerlingen hun argumenten afleiden uit het boek. Want dat is waar Close Reading over gaat: de tekst centraal, bewijs moet in de tekst worden gezocht. Het resultaat van de eerste les zou er als volgt uit kunnen zien:

Kikker is verliefd!

Close Reading in de onderbouw

Maar ook op een andere wijze kan aandacht worden geschonken aan een eerste sessie, waarin algemeen begrip centraal staat. De prenten kunnen ook in de juiste volgorde worden gelegd:

Er is ruimte voor interactie, het boek wordt herlezen en de leerlingen leren om informatie in korte zinnen om te zetten of in de juiste volgorde te leggen, ofwel: leerlingen maken al kennis met samenvatten. Bovendien leren kinderen de functie van aantekeningen en geschreven taal kennen. Immers, in een volgende les over 'Kikker is verliefd' kunnen de aantekeningen er weer bij worden gepakt, om zo even op te frissen waar het ook alweer over ging...

Les 2: inzoomen op woordenschat en tekststructuur.	
Mogelijk lesdoel:	'Ik leer de betekenis van verschillende gevoelens uit het boek door goed naar de plaatjes te kijken en kan deze ordenen in hoepels'. 'Ik leer vandaag hoe Eend reageert op de verrassingen van Kikker en kan dit met behulp van de platen uit de tekst in een schema neerleggen'.

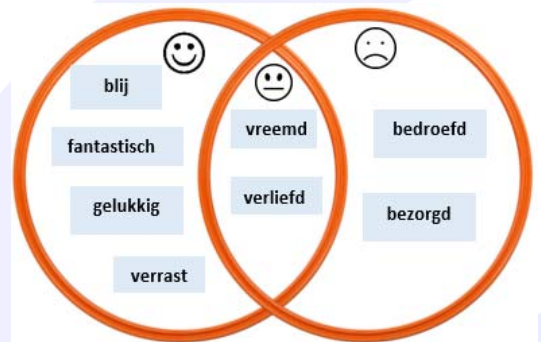
In de tweede les kan verder worden ingegaan op de woordenschat en de tekststructuur. Het is aan de leerkracht om zelf middels een goed lesdoel richting te geven aan de vervollessen. In het boek 'Kikker is verliefd' komen meerdere uitdrukkingen voor. Namelijk: 'blijf maar een paar dagen onder de wol', 'zinkt de moed hem in de schoenen' en 'liefde kent geen grenzen'. Leerlingen zouden met elkaar kunnen praten over wat deze uitdrukkingen mogelijk betekenen, door terug te kijken naar de platen én met behulp van de leerkracht bewijs uit de tekst te halen om de betekenis te achterhalen.

Kikker is verliefd!

Close Reading in de onderbouw

Maar leerkrachten kunnen in een tweede les ook inzoomen op andere keuzes rondom woordenschat, zoals de vele gevoelens die worden genoemd: vreemd, gelukkig, bedroefd, verliefd, fantastisch, verrast, blij, bezorgd... Leerlingen kunnen de gevoelens ordenen in positieve of negatieve gevoelens, bijvoorbeeld middels een Venn-diagram. Door simpel twee hoepels over elkaar heen te leggen, ontstaat een Venndiagram.

Belangrijk is dat leerlingen de gevoelens moeten afleiden uit de tekst en aan de illustraties, bijvoorbeeld aan de gezichtsuitdrukkingen. Immers: de tekst staat centraal! Dat zou er zo uit kunnen zien:

Als tweede les kan ook worden gekeken naar wat Kikker doet, en welke reactie dit oplevert bij Eend. Dat zou middels plaatjes als volgt kunnen worden geordend:

Wat doet Kikker?	Hoe reageert Eend?
 Kikker schrijft een brief aan Eend.	 Eend is verrast! De mooiste brief ooit, zegt Eend! De brief komt boven Eend z'n bed.
 Kikker plukt bloemen voor Eend.	 Eend is erg blij met de bloemen. Eend maakt een vreugdesprong!
 Kikker oefent het hoogspringen voor Eend.	 Eend rent op Kikker af. Eend ondersteunt Kikker naar huis. Eend maakt warme soep voor Kikker.

Les 3: inzoomen op de bedoeling v/d schrijver, afleidingen maken, vergelijken, mening vormen.

Mogelijk lesdoel:	'Ik hoor nog eens het verhaal 'Kikker is verliefd' en leer beter begrijpen wat verliefd zijn is door erover te praten en denken met andere kinderen'.
--------------------------	---

In een derde les kan dan worden ingegaan op de diepere laag van het boek. Tekstgerichte vragen kunnen zijn: wat is verliefd zijn? Hoe kunnen we dat afleiden uit het boek? Is verliefd zijn altijd leuk, of kan het ook niet leuk zijn? Waarom is dat lastiger om te herkennen dan een gevoel als blij of bedroefd? Varkentje zegt dat Kikker niet verliefd kan zijn op Eend, omdat Kikker groen is en Eend wit. Wat vinden we daarvan? En wat vindt Kikker daarvan? Trekt Kikker zich er iets van aan? Waar zien en lezen we dat in het boek? Middels een gedragspatroongrafiek kunnen de gevoelens van Kikker met elkaar worden besproken. Als je je als Kikker vreemd voelt, waar hoort dat dan in de grafiek? En wanneer je kriebels in je buik voelt..?

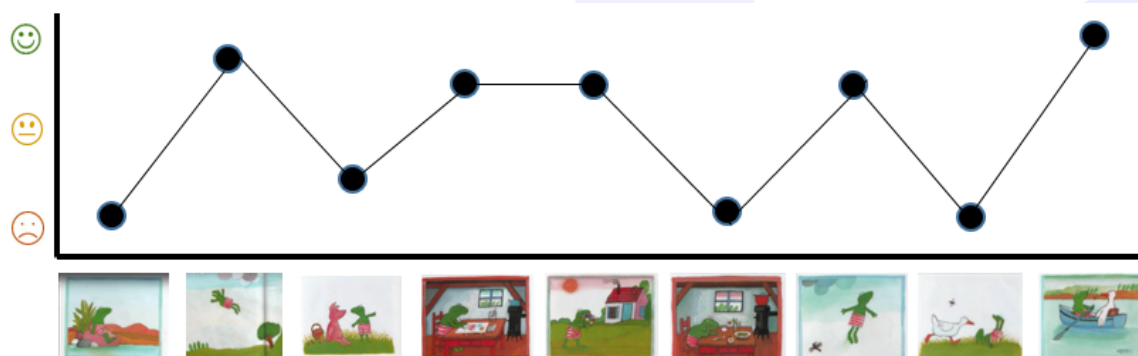
Kikker is verliefd!

Close Reading in de onderbouw

Leerlingen moeten leren om bewijs uit de tekst te halen, zodat de tekst centraal staat. Anders wordt het al snel een mooi kringgesprek over verliefd zijn. Ook belangrijk, maar niet wanneer je als leerkracht doelbewust een tekst centraal stelt tijdens het begrijpend luisteren. De transfer kan worden gemaakt naar de echte wereld en leerlingen kunnen proberen om de diepere boodschap van de schrijver te achterhalen: je mag verliefd worden op wie je maar wilt!

Tot slot

Deze Close Reading is slechts een voorbeeld. In de eerste leessessie wordt ingegaan op algemeen begrip. In de tweede leessessie krijgen woordenschat en/of tekststructuur aandacht en tot slot wordt er aandacht geschonken aan het maken van afleidingen en de bedoeling van de schrijver. Echter zal elke leerkracht de sessies weer anders inrichten. Verschillende schema's, verschillende coöperatieve werkvormen en verschillende tekstgerichte vragen kunnen een plek krijgen.

Als er maar gewerkt wordt vanuit algemeen begrip naar dieper tekstbegrip. Als het lesdoel maar is afgestemd op de tekstgerichte vragen en de leerlingen tot interactie komen.

En, tot slot: als de tekst maar centraal staat (Fisher & Frey, 2012)! Durf uit te proberen, durf te doen.

En we dagen je uit: gaat u deze les(sen) in uw groep inzetten? Succes!

Meer info?

Expertis biedt verschillende manieren aan om met Close Reading aan de slag te gaan bij u op school.

Meer informatie? Kijk op www.expertis.nl/closereading

Literatuur

Fisher, D., & Frey, N. (2008). Better learning through structured teaching: A framework for the gradual release of responsibility. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Fisher, D. & Frey, N. (2012). Close reading in elementary schools. The Reading Teacher Vol. 66 Issue 3 November 2012.

Hirsch, E.D. (2003). Reading Comprehension Requires Knowledge – of Words and the World. American Educator. 27 (1), 10-13, 16-22, 28-29, 48.

Velthuijs, M. (2016). Kikker is verliefd. Amsterdam: Leopold.